

**Rozporządzenie
RADY MINISTRÓW
z dnia ..... 2016 r.
w sprawie ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej**

Na podstawie art. 21 ust. 9 ustawy z dnia ..... 20.. r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U. ..., poz. ...) zarządza się, co następuje:

**Dział I
Przepisy ogólne**

§ 1. Rozporządzenie określa:

- 1) szczegółowe cele i zakres organizowania ćwiczeń obrony cywilnej,
- 2) rodzaje zalecanych form ćwiczeń,
- 3) zasady oraz tryb planowania i przygotowania ćwiczeń na wszystkich szczeblach kierowania,
- 4) sposób przeprowadzania i dokumentowania ćwiczeń,
- 5) wytyczne do oceny ćwiczeń obrony cywilnej.

§ 2. Ilekroć w rozporządzeniu jest mowa o:

- 1) podmiotach ochrony ludności i organach ochrony ludności należy przez nie rozumieć organy i podmioty określone odpowiednio w art. 3 ustawy z dnia ..... 20.. r. o ochronie ludności i obronie cywilnej (Dz. U z. ..., poz. ...)
- 2) ćwiczeniach należy przez nie rozumieć wyższą formę szkolenia praktycznego, podmiotów określonych w § 2 ust. 1. realizowaną w szczególności w formie: gry kierowniczej, treningu decyzyjnego, ćwiczenia epizodycznego, ćwiczenia kompleksowego.

§ 3. Zakres problematyki rozwiązywanej w trakcie ćwiczeń obejmować powinien w szczególności:

- 1) kierowanie realizacją zadań obrony cywilnej;
- 2) organizowanie łączności obrony cywilnej;
- 3) monitorowanie zagrożeń, ostrzeganie i alarmowanie, w tym funkcjonowanie Systemu Wczesnego Alarmowania i Systemu Wczesnego Ostrzegania oraz informowanie ludności o zagrożeniach i sposobach postępowania;
- 4) ewakuacje ludności, zwierząt i mienia na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny;
- 5) organizowanie opieki medycznej i pomocy społecznej w tym pomocy psychologicznej;
- 6) organizowanie dekontaminacji i innych zabiegów specjalnych podczas zdarzeń masowych;
- 7) przygotowanie i organizowanie budowli ochronnych;
- 8) reagowanie na zagrożenia w tym działania ratownicze;
- 9) wykrywanie i oznaczanie stref niebezpiecznych;

- 10) organizowanie doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia dla poszkodowanych;
- 11) pomoc w przywracaniu działania niezbędnych służb użyteczności publicznej;
- 12) doraźna pomoc w grzebaniu zmarłych;
- 13) pomoc w ratowaniu dóbr niezbędnych dla przetrwania;
- 14) doraźna pomoc w przywracaniu i utrzymaniu porządku i bezpieczeństwa w strefach dotkniętych klęskami;
- 15) dodatkowe rodzaje działalności, niezbędne dla wypełnienia któregoś z zadań wyżej wymienionych, w tym planowanie i prace organizacyjne.

§ 4.1. Ćwiczenia sprawdzają rzeczywisty poziom przygotowanie organów kierowania oraz sił (formacji) obrony cywilnej do realizacji zadań ustawowych w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.

2. Ćwiczenia, o których mowa w ust.1 klasyfikowane są:

- 1) ze względu na zasięg terytorialny na:
  - a. zakładowe (przede wszystkim ćwiczenia formacji OC),
  - b. gminne /równorzędne/,
  - c. powiatowe,
  - d. wojewódzkie.
- 2) ze względu na zakres problematyki na:
  - a. epizodyczne,
  - b. kompleksowe,
- 3) ze względu na założony cel na:
  - a. zgrywające,
  - b. pokazowe /instruktażowe/,
  - c. doświadczalne,
  - d. kontrolne;
- 4) ze względu na ilość zaangażowanych szczebli kierowania na:
  - a. jednoszczeblowe,
  - b. wieloszczeblowe.
- 5) ze względu na właściwości zaangażowanych sił na:
  - a. cywilne (służby, inspekcje, straże, zasoby ratownicze),
  - b. cywilno-wojskowe.

Dział II

Planowanie ćwiczeń

§ 5.1. Podczas przygotowywania i przeprowadzania ćwiczeń należy zapewnić przebieg w warunkach lub przy założeniu warunków możliwie odwzorowujących rzeczywistość przewidywanego prowadzenia działań przez ćwiczących.

2. W czasie ćwiczeń sytuacje decyzyjne tworzy się zgodnie z koncepcją przeprowadzenia ćwiczenia, bez wpływania na podejmowane decyzje.

3. Wszyscy ćwiczący podlegają tym samym normom, regułom, prawom, kryteriom oceny w tym przestrzegane są jednakowe dla wszystkich reguły dotyczące w szczególności:

- 1) obiegu informacji w ćwiczeniu;
- 2) czasu na rozwiązanie problemu decyzyjnego na określonym poziomie kompetencyjności;

- 3) właściwej sprawności kierowania i zarządzania oraz zabezpieczenia logistycznego i wsparcia działań.

§ 6.1. W organizacji ćwiczeń bezwzględnie wymaga się zachowania w tajemnicy koncepcji ćwiczeń w tym sytuacji wyjściowej.

2. Zasadnicze problemy decyzyjne, rozwiązania których w trakcie ćwiczenia oczekuje się od ćwiczących muszą zostać utrzymani w tajemnicy do czasu rozpoczęcia ćwiczenia.
3. Tajemnica nie powinna dotyczyć obszarów związanych z ogólnymi zasadami bezpieczeństwa w czasie ćwiczeń.

§ 7.1. Ćwiczenia z wyjątkiem treningu decyzyjnego prowadzi się w sposób ciągły, bez przerw w ich przebiegu.

2. Kierownik ćwiczenia może zarządzić przerwę w ćwiczeniach, o których mowa w ust.1 tylko, gdy jest ona podyktowana celami dydaktycznymi lub organizacyjnymi.

§ 8. Dla celów planistycznych i organizacyjnych okres planowania ćwiczeń dla danego szczebla przyjęć należy odpowiednio:

- 1) wojewódzkiego **3** lata,
- 2) powiatowego **2** lata,
- 3) gminnego **1** rok.

§ 9.1. Ćwiczenie w formie gry kierowniczej prowadzi się do momentu całkowitego rozwiązania sformułowanego problemu.

2. Czas trwania gry nie powinien przekraczać 3 dni.
3. W przypadku braku sformułowania rozwiązania w przewidzianym czasie, ćwiczenie należy powtórzyć w najbliższym możliwym terminie, lecz nie później niż 3 miesiące od daty ich zakończenia.

§ 10.1. Ćwiczenie w formie treningu decyzyjnego powinny być organizowane w wymiarze do 4 godzin szkoleniowych poświęconych rozwiązaniu maksymalnie 2 zagadnień (problemów decyzyjnych z obszaru planowania).

2. Dopuszcza się możliwość zwiększenie liczby zagadnień do 4 tylko w przypadku rozwiązywania prostych zadań o niskim poziomie złożenia.

§ 11. Przygotowując ćwiczenie epizodyczne z udziałem formacji obrony cywilnej należy w szczególności uwzględnić:

- 1) realizację zadań wynikających z przeznaczenia formacji;
- 2) praktyczne wykorzystanie środków technicznych i wyposażenia;
- 3) procedury określone w planach działania formacji;
- 4) sposób kierowania formacją obrony cywilnej.

§ 12.1. Ćwiczenia kompleksowe powinny być organizowane w końcowej fazie określonego cyklu szkoleniowego, po wcześniejszym przeprowadzeniu innych form ćwiczeń.

2. Czas trwania ćwiczeń kompleksowych wynika z zakładanych celów oraz przyjętych rozwiązań organizacyjnych.

§ 13. Określając zakres ćwiczeń należy przede wszystkim uwzględnić problematykę zawartą w planach obrony cywilnej oraz innych dokumentach planistycznych, o których mowa w art. ... ustawy z dnia ..... 20.. r. o ochronie ludności i obronie cywilnej.

§ 14.1. Planując i realizując cel główny ćwiczeń w szczególności w formie gier kierowniczych lub ćwiczeń kompleksowych należy wykorzystać posiadane Plany Obrony Cywilnej i dostępne bazy danych.

2. Oparcie procesu decyzyjnego o zgromadzone dane powinna zakończyć analiza przydatności zgromadzonych materiałów i ujęta w notatce, sporządzonej zgodnie z załącznikiem nr 6 do rozporządzenia.

3. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, niekompletności lub niedostosowania posiadanych danych do potrzeb wynikających z wykonywania zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej należy je niezwłocznie zaktualizować.

4. Szczególnym celem prowadzenia ćwiczeń, o których mowa w ust. 1 jest aktualizacja Planów Obrony Cywilnej.

§ 15. Każdorazowo ćwiczenia, w szczególności ćwiczenia z praktycznym udziałem sił i środków, należy poprzedzać cyklem szkoleń w formie np. warsztatów, seminariów, rekonesansów, przygotowujących kierownictwo i uczestników do udziału w ćwiczeniu.

§ 16. W uzasadnionych przypadkach w procesie planowania, przygotowania i prowadzenia ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej powinno się stosować zapisy ustawy z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2010 r. poz. 1228 z późn. zm.).

Dział III Przygotowanie ćwiczeń

§ 17. Przygotowując ćwiczenia każdorazowo należy:

- 1) określić temat ćwiczenia;
- 2) zdefiniować cel ćwiczenia;
- 3) przedstawić sytuację wyjściową;
- 4) opracować scenariusz ćwiczenia;
- 5) wskazać zagadnienia szkoleniowe oraz formy i tryb ich realizacji;
- 6) określić siły i środki planowane do zaangażowania w ćwiczenia.

§ 18.1. Formalne przygotowanie ćwiczeń obejmuje:

- 1) Wydanie zarządzenia do przygotowania i przeprowadzenia ćwiczenia zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 1 do rozporządzenia.
- 2) Opracowanie przez kierownika ćwiczenia i zatwierdzenie przez organ właściwy ds. ochrony ludności koncepcji przygotowania i przeprowadzenia ćwiczeń zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 2 do rozporządzenia.

- 3) Opracowanie planu przeprowadzenia ćwiczenia zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 3 do rozporządzenia.
  - 4) Przygotowanie kierownictwa i ćwiczących do udziału w ćwiczeniu.
  - 5) Zorganizowanie zabezpieczenia logistycznego, w tym wskazanie źródeł finansowania ćwiczenia.
2. Dopuszcza się możliwość zmiany zakresu przygotowywanych dokumentów, jeśli wynika to z charakteru organizowanego ćwiczenia.
  3. Opracowanie, o którym mowa w ust. 1 pkt. 1 kierownik ćwiczenia przekazuje organowi właściwemu ds. ochrony ludności do zatwierdzenia nie później niż 21 dni przed planowaną datą rozpoczęcia ćwiczeń.
  4. Organ właściwy ds. ochrony ludności ma 7 dni na zatwierdzenie dokumentacji.
  5. Nie zatwierdzenie dokumentacji w terminie wstrzymuje proces organizowania ćwiczenia.
  6. Przygotowanie, o którym mowa w ust. 1 pkt 4 powinno zawierać określony cykl zajęć szkoleniowych, za organizację, których odpowiedzialny jest kierownik każdej struktury organizacyjnej uczestniczącej w ćwiczeniu. W cyklu zajęć należy uwzględnić:
    - 1) przestrzeganie zasad i warunków bezpieczeństwa,
    - 2) instruktaż dla rozjemców (w przypadku ich powoływania),
    - 3) aktualizacje planów wykorzystywanych w trakcie ćwiczeń.
  7. W przygotowaniu zabezpieczenia logistycznego ćwiczenia należy w szczególności uwzględnić:
    - 1) ilość i rodzaj środków materiałowych i transportowych wydzielanych na zabezpieczenie ćwiczenia,
    - 2) organizację żywienia i zakwaterowania,
    - 3) zabezpieczenie medyczne,
    - 4) zabezpieczenie sanitarne,
    - 5) określenie i rozdział limitów finansowych i materiałowych przeznaczonych na prowadzenie i zabezpieczenie ćwiczenia.

§ 19.1. Stosownie do potrzeb, kierownik ćwiczenia powołuje:

- 1) kierownictwo ćwiczenia (zespół kierowania),
  - 2) zespół podgrywający,
  - 3) rozjemców,
  - 4) inne w zależności od potrzeb.
2. Kierownictwo ćwiczenia pełni funkcję wspomagającą kierownika ćwiczenia bez prawa decydowania o przebiegu ćwiczenia.
  3. Zespół, o którym mowa ust. 1 pkt. 2 powołuje się w celu przekazywania ćwiczącym umownych sytuacji zgodnie harmonogramem podawania wiadomości lub prowadzenia bieżącej wymiany informacji z ćwiczącymi.
  4. Zadaniem rozjemców jest nadzorowanie przestrzegania przez ćwiczących zasad obowiązujących w danym ćwiczeniu oraz rozstrzygnię sporów.
  5. Członkowie zespołów, o których mowa w ust. 1 z wyłączeniem pkt. 1 pełnią funkcję pomocniczą i mogą być powoływani z podmiotów nieuczestniczących bezpośrednio w ćwiczeniu.

Dział IV

Organizowanie ćwiczeń

§ 20. Praktyczne organizowanie ćwiczeń jest końcowym etapem realizacji procesu planistycznego i przygotowawczego ćwiczenia zarówno dla kierownictwa, jak i ćwiczących.

§ 21. Wszystkie przedsięwzięcia oraz działalność ćwiczących i kierownictwa podporządkowane są planowemu realizowaniu poszczególnych zagadnień i celów szkoleniowych.

§ 22. Przed rozpoczęciem ćwiczenia kierownik ćwiczeń zobowiązany jest:

- 1) sprawdzić funkcjonowanie systemu łączności i obiegu informacji,
- 2) sprawdzić gotowość ćwiczących zespołów i środków niezbędnych do przeprowadzenia ćwiczenia,
- 3) omówić ogólne zasady bezpieczeństwa podczas prowadzenia ćwiczenia.

§ 23.1. Ćwiczenie rozpoczyna kierownik ćwiczeń przedstawieniem sytuacji wyjściowej i przekazaniem uczestnikom ćwiczenia zadania do realizacji.

2. Prowadzenie ćwiczenia może odbywać się metodą kontrolowanego przebiegu całego ćwiczenia lub zapewnienia swobody działania uczestnikom ćwiczenia.

§ 24.1. Do obowiązków kierownika (zespołu kierowania) w czasie prowadzenia ćwiczenia należy koordynowanie i monitorowanie przebiegu ćwiczenia w szczególności poprzez:

- 1) sprawowanie nadzoru nad jego przebiegiem;
- 2) egzekwowanie przekazywania informacji o zrealizowanych zadaniach;
- 3) zapewnienie zgodności przyjętych przez ćwiczących rozwiązań z planami obrony cywilnej i innymi dokumentami planistycznymi;
- 4) bieżąca ocena działań i decyzji podjętych przez ćwiczących;
- 5) w uzasadnionych przypadkach zarządzenie przerwy w ćwiczeniu, powtórzenie elementu ćwiczenia lub zakończenie ćwiczenia.

2. Do szczegółowych zadań kierownictwa ćwiczenia należy:

- 1) gromadzenie informacji;
- 2) ocenianie sytuacji;
- 3) przekazywanie i odbiór informacji;
- 4) wydawanie dokumentów normatywnych;
- 5) bieżąca koordynacja działań;
- 6) prowadzenie ewidencji działań.

§ 25. Uczestnicy ćwiczenia przystępują do realizacji zadań wg. planu, o którym mowa w § 18 ust.1 pkt 3 oraz przekazują informacje o stanie realizacji zadań (meldunki, raporty).

2. Wszystkie czynności wykonywane przez uczestników ćwiczenia dokumentuje się w dzienniku prowadzonych działań zgodnie ze wzorem stanowiącym załącznik nr 4 do rozporządzenia.

§ 26. W trakcie prowadzenia ćwiczeń należy respektować zasady użycia wszystkich wykorzystywanych sił i środków, określone odrębnymi przepisami i regulaminami

w szczególności przebieg ćwiczenia na etapie planowania nie może wymuszać naruszenia odrębnych przepisów w tym wewnętrznych regulaminów i zarządzeń regulujących zakres pracy uczestników.

§ 27. W toku ćwiczenia niedopuszczalne jest odstępianie od ogólnych zasad bezpieczeństwa.

§ 28.1. Celem oceny przebiegu ćwiczeń jest uzyskanie rzeczywistego obrazu poziomu wiedzy, przygotowania i wyszkolenia ćwiczących oraz gotowości do realizowania zadań z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej.

2. Analizę i ocenę ćwiczenia dokonuje zespół oceniający powołany przez kierownika ćwiczenia.

3. Ocenę ćwiczenia prowadzi się podczas jego trwania, dokumentując ją w „Karcie oceny”, której wzór określa załącznik nr 5 do rozporządzenia.

4. Wnioski z przeprowadzonych ćwiczeń stanowią podstawę do dokonania zmian i modyfikacji zapisów w dokumentacji podmiotów ochrony ludności oraz innej właściwej dokumentacji, której obowiązek prowadzenia wynika z odrębnych przepisów.

5. Po przeprowadzeniu oceny przebiegu ćwiczenia sporządza się sprawozdanie, z którym winni zapoznać się wszyscy uczestnicy ćwiczenia.

6. Na podstawie oceny ćwiczenia i przyjętych wniosków sporządza się harmonogram ich wdrażania z podziałem kompetencji (zadań), podaniem terminu ostatecznego ich wdrożenia i adnotacjami o wykonaniu lub nie wykonaniu z uzasadnieniem.

§ 29.1. Ćwiczenie kończy się po zrealizowaniu zaplanowanych zagadnień szkoleniowych.

2. Bezpośrednio po zakończeniu ćwiczenia kierownik przeprowadza podsumowanie ćwiczenia.

§ 30.1. Po przeprowadzeniu ćwiczenia w formie gier kierowniczych lub ćwiczeń kompleksowych organ zarządzający ćwiczenie sporządza pełną ocenę ćwiczenia zgodnie ze wzorem stanowiącym załączniki nr 6 do rozporządzenia.

2. Organ zarządzający ćwiczenie, nie później niż w terminie 30 dni po zakończeniu ćwiczenia, przesyła do organu nadrzędnego właściwego ds. ochrony ludności ocenę, o której mowa w ust.1 wraz z harmonogram, o którym mowa w § 28 ust. 6.

§ 31. Planowanie i wydatkowanie środków finansowych na organizację ćwiczenia powinno odbywać się zgodnie z obowiązującymi przepisami, w ramach ustalonego budżetu, zgodnie z zasadami racjonalności i gospodarności, mając na celu osiągnięcie zamierzonych efektów (celów) przedsięwzięcia.

§ 32.1. Ćwiczenia mogą zostać przerwane lub odwołane tylko w sytuacji powstania zdarzenia nagłego wymagającego bezpośredniego zaangażowania któregokolwiek z organów lub podmiotów organizujących ćwiczenia.

2. Decyzję o przerwaniu lub odwołaniu ćwiczeń podejmuje kierownik ćwiczeń.

§ 33. Rozporządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.